

lihilap@gmail.com

לפעמים כל יום שבת

(או: "מי ייתנני ערב ומי ייתנני בוקר")

לפני

ענת, העובדת הסוציאלית, אומרת לי אחר כך: "תביני, הנשים האלו הן נשים שבבוקר היו אומרות 'מי ייתנני ערב', ובערב 'מי ייתנני בוקר'. הן רק היו מתפללות לשרוד את היום. ואז לשרוד את הלילה". ותאמינו לי שלא הייתן חושבות את זה עליהן בחיים. אחת מהן, צעירה אופנתית שאוהבת תינוקות קטנה בידה אומרת: "הוא הכה אותי פעמיים. בפעם השנייה זו הייתה מכה בבטן בהיריון, ולזה לא הייתי מוכנה. נשבעתי כל חיי שלא אתחתן עם גבר כמו אבא שלי, שאני לא אהיה מתה כמו שאימא שלי הייתה. באותו רגע עזבת".

התינוקת נולדה במקלט. את ההורים שלה, שכעסו עליה, היא צירפה לתהליך, ועכשיו היא והתינוקת עוברות לגור איתם.

לפני שנפרדנו, אחרי שאכלתי קצת מעוגת הגור וקצת מעוגת הקצפת, שאלתי על העתיד. אחת אמרה "אני לא רוצה לשמוע ממנו". שנייה דווקא התעקשה: "אני רוצה שיסבירו לך, שהוא ישתנה ושנוכל להיות יחד, אבל אחרת". שלישייה: "הגעתי הנה כי לא היה לי לאן לברוח. אני קודם רוצה רגע לנוח". רביעית אמרה: "אני פה יומיים, ובינתיים מאוד נהנית. כולן אחיות". "פה כולן ערבות זו לזו", מסבירה לי אחרת. "בשלוש בבוקר את יכולה למצוא מישהי במטבח ולדבר איתה. פה מבינים, לא צריך לדבר יותר מדי". "כי כולנו התחננו עם אותו בעל", אומרת מישהי וכולן צוחקות.

זה כנראה נכון. כי לא משנה הלבוש, העיקר הלב, או כמו שמצטטת ענת: "הכובע לא קובע והמעיל לא מועיל".

אני מבקשת שיסבירו לי מה הכוונה בהתעללות רוחנית, והן מסבירות שזה כשהבעל מנצל את האמונה לפגיעה באישה. "כשהבעל לא מוציא את האישה ידי חובת קידוש בשבת, ולא על ידי הבדלה במוצאי שבת, זו השפלה גדולה". אני לא לגמרי מבינה את הדקויות, אך עוזבת. נראה לי שעצם הדיבור על כך מכאיב להן. כשאני מרברת עם עו"ד נח קורמן, האישה שהקים את הבית הזה, ושואלת אותו על הדרך הזו, מביעה התלהבות מהפתיחות, מהעובדה שהם חושפים את המקום הזה ואת התופעה, הוא מסביר לי ש"כבר אין מקום מתחת לשטיח".

הכול התחיל כשבעבודתו כטוען רבני הוא ראה אישה חסידיית שברחה מבעלה ישנה עם תינוקת בלובי של מלון כי לא היה לה לאן ללכת. הוא הקים את "בת מלך", העמותה שמפעילה את הבית הזה ובית נוסף. השינוי שבתים אלו הביאו לחברה הסגורה הזו הוא אדיר, כי יש להן לאן ללכת, לאן להרים טלפון וממי לבקש עזרה ועצה. מקום מלא אור, שתמיד פתוח. או כמו ששאלה אחת הילדות את אימא שלה: "אימא, למה אני מרגישה פה כאילו שכל יום זה יום שבת?".

■ "בת מלך" נמצאות בטלפון הזה בכל שעה: www.batmelech.org, 1*800*292*333, עוד מידע: הם ישמחו לתרומות ולשיתוף פעולה

שמחה שאני פה, כמה שזה נשמע מוזר. רק חסרה לי העבודה".

המפגש מתחיל עם דבר תורה, שאותו מעבירה שרי מאיר, מנהלת הבית, אישה עם חיוך ענק ומידבק. פרשת השבוע קשורה ליציאת מצרים. שרי צוחקת שאין הרבה מה לפרשן. כל אחת כאן יצאה מהמצרים שלה. עכשיו הן צריכות להבין איך מתחילים חיים של חירות.

"זה היה מאוד קשה", אומרת מישהי. "אני מפרנסת יחידה. החשבונות ממשכיכים להגיע, יורדות הוראות קבע, ואני פה". ויש גם כעס: "למה אני צריכה לעזוב את העבודה שלי, את הבית שלי? למה הילדים שלי צריכים לעזוב את בית הספר?".

הסלולרי שלי מצלצל ואני מבינה שאף אחת לא מונקת לטלפון שלה. ענת, העובדת הסוציאלית, מסבירה ש"חלק מלהיות במקלט זה לעסוק בעולם הפנימי ולא בחיצוני. זה כולל ניתוק גם מהסלולרי. זו פעם ראשונה שהנשים פה עוצרות וחושבות על עצמן. הן צריכות ללמוד להוציא את השפחה מתוכן. את המוכות". רובן כבר עשו פעם ניסיון לעזוב לחברה, לאחות, והבעל הגיע והתנצל, והן חזרו הביתה.

הרבה זיכרונות טובים מהסלולריים אין כאן. "הוא חיטט לי בטלפון כל הזמן", אומרת אחת. "כל שיחה הייתה רק על רמקול כדי שהוא ישמע". אני היחידה שמפתעת ומוזעזעת מהפרת הפרטיות הזו, אבל מתברר שאצל כולן זה היה ככה.

"זו תחושה נהדרת לא להיות דרוכה כל הזמן", אומרת מישהי אחרת, "לא לפחד מכל צלצול. גדלתי בפנימייה, לא היה לי לאן ללכת, והוא ידע את זה וניצל את זה. היינו נשואים שש שנים. הוא לקח אותי לטיפול זוגי כדי לתקן אותי. שאני אהיה אחרת. הוא אפילו כעס שאני לא בלונדינית. ואז הוא נתן לי סטירה. הלכתי לרב שהכיר את הבעייתיות שלו, שאמר: 'אני אדבר איתך עכשיו על שלום בית, אבל אל תקשיבי למה שאני אגיד לך'. הוא ידע שאסור היה לעשות את השידוך הזה. אסור היה לחתן אותו".

שרי מסבירה לי על השינוי: "פעם לא היו מגיעות אלינו נשים מתחת לגיל 40, הן רצו קודם לשרך ולחתן את הילדים. היום הן לפעמים מגיעות אחרי גילוי האלימות הראשון".

מישהי מספרת ש"הגעתי כי בפעם הראשונה, הבת שלי שהיא בת ארבע, אמרה משהו על מה שהוא עשה לי וידעתי שזו כבר לא רק אני בספור הזה, זו גם היא".

הרבה ילדים יש כאן, יותר מכל מקלט אחר. זה חלק מהעניין בבית הזה. כשאנחנו מרברות על הילדים, הצעירה הנאה שלידי משפילה מבט עצוב. שני ילדיה הגדולים החליטו להישאר עם אבא, השניים הקטנים באו איתה. עברה כמעט שנה מאז, והיא מקווה שעם הזמן תוכל להיות איתם בקשה.

שרי: "החלק הכי קשה זה ההסתה של האבות את הילדים. גיל ארבע-חמש זה הגבול שבו עוד אפשר להזיז בקלות ילדים".

מישהי אומרת ש"גם להתחיל מחדש זה להיות אימא טובה".

הגתי, ברדיו התנגן שיר אהבה ישן, ובעודי מתבאסת על יום השמש היפה שאני הולכת להרוס לעצמי, הטלפון צלצל. "איפה את?", שאלה חברתי. אני בדרך לביקור ב"בת מלך", מקלט לנשים מוכות, עניתי. מובן שמיד היה שקט על הקו, והיא אמרה "אז ביי". ולא הספקתי להגיד לה שזה מקלט קצת אחר, שמיועד לנשים דתיות וחרדיות.

רק כמה שעות אחר כך, בדרך חזרה, הבנתי שלא דיברתי איתן כמעט על חייהן הקודמים. על האלימות, העלבונות והמכות. חזרתי בלי סיפורי האימה הרגילים והמוזעזעים, אולי כי המקום הזה הפתיע אותי. הייתי בטוחה שאגיע למקום מסתור אפל, שקירותיו אטומים, שבו חשוך ועצוב. אבל הגעתי לבית ענק שתריסיו פתוחים לרווחה, מכניסים פנימה נוף ירוק ואור. שבחצר שלו יש פינות משחק צבעוניות לילדים.

ישבנו סביב השולחן הגדול, בשעת בוקר, חבורת נשים, ולמראה ההפתעה על פניי אמרה אחת מהן: "גם אני חשבתי כמותך, הגעתי הנה עם חמש פיתות וכמה קופסאות טונה. הייתי בטוחה שאני מגיעה לגטו", ומיד כולן פרצו בצחוק גדול. כי כולן, כמוני, דמינו את המקום הזה אחרת. "ואז", היא ממשיכה, "הגעתי אל קבלת פנים נהדרת. הכרתי את בנות השירות ואת העובדות הסוציאליות".

התבוננתי בתווי פניה הנקיים מאיפור, התחומים במטפחת בצבע תכלת. היא מסוג הנשים שיופיון מקרין עוצמה. נדמה שהיא קוראת את מחשבותיי. היא מסבירה שהיא שמעה בזמן האחרון יותר מדי פעמים את המשפט "את האחרונה שציפינו שזה יקרה לה".

וזה באמת לא פוסה. אלימות במשפחה היא נחלת כל מגזר, כל חתך כלכלי וכל יישוב בארץ. "ההרחקה היא דבר עצום", היא מסבירה. "את לא רוצה לשבור את הקן המשפחתי, מרחיקה ומרחיקה, ממלאת את היום. אני אישה עובדת, אימא לילדים. כשהרבנית הציעה לי לעזוב, התלבטתי במשך חודשיים. פחדתי. זו מציאות שלא פשוט להודות בה".

תמיד דמינתי את הכניסה למקלט לנשים נפגעות אלימות כהימלטות דחופה אל מקום שיציל אותך, ופתאום, כשאני יושבת מולן, אני מתחילה להבין איזו היחשפות זו.

זה אומר שאת מספרת לכל האנשים סביבך שאת אישה מוכה. למשפחה המורחבת, למעסיק שלך (שיגיד אחר כך לכל מי שעבר איתך), למורות ולמורים של הילדים, ולראות בעיני כל האנשים האלו את מה שהם חושבים עלייך.

"יש דברים שטוב שאת מבינה רק אחר כך", אומרת מישהי. "אם הייתי מבינה שאאבד את העבודה, שאפסיד את בית הספר של הילדים...", היא מרכינה ראש בלי לסיים את המשפט.

"היום אני מבינה באיזה חיים רעים חייתי", היא אומרת. "בשביל השלמות הנפשית זה צעד עצום. הגעתי הנה לא רק כי ברחתי, ידעתי שאני באה לעשות תהליך. זה הצעד הכי טוב שעשיתי למען עצמי. אני

עו"ד נח קורמן הקים את הבית הזה אחרי שבעבודתו כטוען רבני ראה אישה חסידיית שברחה מבעלה ישנה בלובי של מלון. הוא מסביר ש"כבר אין מקום מתחת לשטיח"